

Pojďme se učit – z toho, jak se učí naši žáci. Pojďme se učit – s radostí a naplno!

MILAN ZMRZLÍK

Jak zachytit čtyřleté profesní učení v jedné z lokalit projektu Pomáháme školám k úspěchu (PŠÚ), v níž spolupracuje deset základních škol? Kde být podrobnější? A co naopak vzhledem k malému rozsahu článku vynechat či výrazně zjednodušit, když je naše učení tak komplexní, když vše souvisí se vším? Pokusil jsem se o to, co děláme při našem společném učení: zformulovat to srozumitelně, stručně a tak, aby to bylo pro vás, čtenáře a kolegy učitele, přínosné.

Co spojuje školy a učitele, kteří měli před zahájením projektu rozlišné zkušenosti?

Bezpochyby **vize**. Tu naši projektovou „Každý žák se učí naplno a s radostí, své učení si řídí“ nevnímáme jako cíl někde v dálce, k němuž se chceme blížit, ale jako korektiv, k němuž vztahujeme naše každodenní jednání.

Spojuje nás **obsah našeho učení**. Zaměřujeme se na rozvoj gramotnosti čtenářské i pisatelské (potažmo kritické). Úroveň zvládnutí těchto gramotností podle mnoha výzkumů ovlivňuje kvalitu veškerého učení žáků. Díky nim se mohou žáci učit naplno. A když dostanete příležitost číst a svobodně psát, můžete prožívat radost!

Spojuje nás **východisko našeho učení** – učíme se z učení našich žáků. Učíme se v našich hodinách používat taková zadání, z jejichž plnění můžeme vyčíst, jak se učí, jak se blíží k cíli, co už umí, co se potřebují dále učit. Společně zkoumáme dopad naší výuky.

Pro učení potřebujeme spolupracovat – ve školách i napříč nimi

A tak spolupracujeme. Společně se učíme **porozumět výkonům našich žáků**. Každý z nás dává k dispozici výkony ze svých hodin. Pozorujeme je, popisujeme – ve dvojicích (často hodiny společně připravujeme a pak je za pomoci analýzy žákovských výkonů reflektujeme) nebo v učících se skupinách v jednotlivých školách i napříč nimi. Každý učitel přichází se svou interpretací, každý přináší svou vlastní expertnost. Rozdílné názory nejsou na škodu, naopak obohacují. Ve společné diskusi se sbližují naše pohledy, sladujeme se v pochopení, co se naši konkrétní žáci v konkrétní hodině naučili, co se potřebují dále učit a jak to můžeme zařídit. A co se k tomu potřebujeme naučit my sami.

Tak se učíme, tak se zvyšují naše učitelské kompetence. Ale nejen to. Jelikož si tyto aktivity společného profesního učení učitelé sami koordinují a sami řídí, přirozeně se stávají z mnoha z nich **lídři učení**. Tahouni, kteří své nově nabyté dovednosti využívají v další profesní spolupráci ve svých školách, případně v práci s nově se připojujícími školami. Tím, že tito lídři učení mají možnost se při různých příležitostech setkávat nejen napříč lokalitou, ale i napříč celou republikou, dále narůstá jejich kompetentnost a účinnost jejich působení.

Bez otevřených škol a dvoudenních setkání by to nešlo

Při otevřených školách si učitelé vzájemně otevírají výuku. Je to velká příležitost ke společnému učení. Nejdříve se naučit pozorovat výuku skrze činnosti a projevy žáků. Pomáhá přesně si zapisovat, co ve třídě vidíme a slyšíme, jako kdybychom byli okem kamery. Interpretaci těchto vjemů necháváme až na společnou reflexi.

A dvoudenní setkání? Ta slouží zejména k našim společným profesním zdvihům (v rozvoji gramotností, v sebeřízení, v pořizování evidencí a jejich interpretaci, v plánování svého osobního profesního rozvoje i rozvoje celé školy...). Každý jednotlivec, každá škola na ně přináší výsledky své práce. (A zase nás zajímají žáci, jejich výkony, jejich učení.) Otevřeně o nich / nad nimi diskutujeme. Učí se tak všichni.

Ředitel jako první z učících se

Veškerého profesního učení se spolu s ostatními účastní ředitelé škol. Ne, není pro ně jednoduché pracovat ve dvojici s kolegou, jít pak s kůží na trh – stejně jako ostatní učitelé poskytují ke společnému zkoumání výkony žáků ze svých hodin a diskutují o nich s ostatními. Odměnou je ale stále obnovovaná důvěra učitelů: ředitel se učí s námi, společně s námi se snaží porozumět aktuálním potřebám učení našich žáků a nás samotných. Díky svým pravomocím pak

INOVACE A INSPIRACE

může pro společné profesní učení vytvářet promyšleněji potřebné podmínky. Na druhou stranu si mnohem více uvědomuje, že na vedení školy není sám, vždyť kolik nového vychází od učitelů! Všichni jsme na jedné – stále se učící – lodi.

Dobrodružství společného profesního učení stále pokračuje

Naše učení se z učení našich žáků a z učení nás samotných nás vede do situací, které jsou pro nás nové. Nikdo z nás nemá předem promyšlená správná řešení. Nikdo není „vševědoucím lektorem“. To není na škodu! Učíme se skutečně všichni, společně.

Na konci každého roku vyhodnocujeme na základě důkladné analýzy individuálních učitelských reflexí a jejich evidencí žákovského učení i reflexí celých školních týmů, kam jsme se jako lokalita posunuli a co se potřebujeme dále učit. Důsledné vyhodnocování toho, co se děje, nám dává jistotu, že se doopravdy učíme a že toto naše učení přináší své plody v našich zlepšujících se profesních dovednostech, ale hlavně v tom, co umí naši žáci.

Všechny naše kroky stále poměřujeme naší vizí. Učí se každý náš žák naplno a s radostí? Řídí si své učení? Je tomu skutečně tak? Věříme, že toto stálé poctivé zkoumání nám nedovolí, aby naše profesní učení zplanělo. I my pracujeme naplno. I nám naše učení přináší radost.

Milan Zmrzlík, emeritní ředitel ZŠ Mendelova v Karviné, pedagogický konzultant a člen odborného týmu Pomáháme školám k úspěchu

Akce Centra LOCIKA upozorňující na důležitost ochrany dětí před násilím v rodině.

detstvibeznasili.cz/bubnovacka
Zapojte se i Vy!

BUBNO!AČKA

Bubnujeme, aby byly děti slyšet!

19. 11. 2024

Centrum LOCIKA

DBN dětství bez násilí